

Україна
Донецький окружний адміністративний суд
У Х В А Л А
про залишення позовної заяви без руху

27 вересня 2021 р.

Справа №200/12286/21

приміщення суду за адресою: 84122, м.Слов'янськ, вул. Добровольського, 1

Суддя Донецького окружного адміністративного суду Олішевська В.В., розглянувши адміністративний позов Богданової Таїсії Костянтинівни, місцезнаходження: вул. Токарева, буд. 10, кв. 4, м. Макіївка, Донецька область

до відповідача: Головного управління Пенсійного фонду України в Донецькій області, місцезнаходження: пл. Соборна, буд. 3, м. Слов'янськ, Донецька область, 84121

про: визнання протиправною бездіяльність Головного управління Пенсійного фонду України в Донецькій області щодо невиконання пенсії Богдановій Таїсії Костянтинівні з червня 2017 року, зобов'язання Головного управління Пенсійного фонду України в Донецькій області поновити нарахування та виплату пенсії Богдановій Таїсії Костянтинівні, та виплатити заборгованість за період, починаючи з червня 2017 року.

В С Т А Н О В И В:

Позивач, Богданова Таїсія Костянтинівна, звернувся до Донецького окружного адміністративного суду з позовною заявою до Головного управління Пенсійного фонду України в Донецькій області про визнання протиправною бездіяльність Головного управління Пенсійного фонду України в Донецькій області щодо невиконання пенсії Богдановій Таїсії Костянтинівні з червня 2017 року, зобов'язання Головного управління Пенсійного фонду України в Донецькій області поновити нарахування та виплату пенсії Богдановій Таїсії Костянтинівні, та виплатити заборгованість за період, починаючи з червня 2017 року.

Відповідно до ч. 1 ст. 171 Кодексу адміністративного судочинства України (далі - КАС України) суддя після одержання позовної заяви з'ясовує, чи: подана позовна заява особою, яка має адміністративну процесуальну дієздатність; має представник належні повноваження (якщо позовну заяву подано представником); відповідає позовна заява вимогам, встановленим статтями 160, 161, 172 цього Кодексу; належить позовну заяву розглядати за правилами адміністративного судочинства і чи подано позовну заяву з дотриманням правил підсудності; позов подано у строк, установлений законом (якщо позов подано з пропуском встановленого законом строку звернення до суду, то чи достатньо підстав для визнання причин пропуску строку звернення до суду поважними); немає інших підстав для залишення позовної заяви без руху, повернення позовної заяви або відмови у відкритті провадження в адміністративній справі, встановлених цим Кодексом.

З позовної заяви вбачається, що позивач звертаючись до суду з даним позовом просив суд, зокрема, зобов'язати Головне управління Пенсійного фонду України в Донецькій області поновити нарахування та виплату пенсії з червня 2017 року.

З цього приводу суд зазначає, що відповідно до частини другої статті 55 Конституції України кожному гарантується право на оскарження в суді рішень, дій чи бездіяльності

органів державної влади, органів місцевого самоврядування, посадових і службових осіб.

Для реалізації конституційного права на оскарження рішень, дій чи бездіяльності вказаних суб'єктів у сфері управлінської діяльності в Україні створено систему адміністративних судів.

Порядок здійснення судочинства в адміністративних судах визначає КАС України, частиною першою статті 5 якого визначено, що кожна особа має право в порядку, встановленому цим Кодексом, звернутися до адміністративного суду за захистом, якщо вважає, що рішенням, дією чи бездіяльністю суб'єкта владних повноважень порушені її права, свободи або законні інтереси.

Частина перша статті 118 КАС України визначає, що процесуальні строки - це встановлені законом або судом строки, у межах яких вчиняються процесуальні дії. Процесуальні строки встановлюються законом, а якщо такі строки законом не визначені - встановлюються судом.

Процесуальні строки визначаються днями, місяцями і роками, а також можуть визначатися вказівкою на подію, яка повинна неминуче настати.

Відповідно до частин першої та другої статті 122 КАС України позов може бути подано в межах строку звернення до адміністративного суду, встановленого цим Кодексом або іншими законами. Для звернення до адміністративного суду за захистом прав, свобод та інтересів особи встановлюється шестимісячний строк, який, якщо не встановлено інше, обчислюється з дня, коли особа дізналася або повинна була дізнатися про порушення своїх прав, свобод чи інтересів.

Згідно із частиною третьою статті 122 КАС України для захисту прав, свобод та інтересів особи цим Кодексом та іншими законами можуть встановлюватися інші строки для звернення до адміністративного суду, які, якщо не встановлено інше, обчислюються з дня, коли особа дізналася або повинна була дізнатися про порушення своїх прав, свобод чи інтересів.

Таким чином, строк звернення до адміністративного суду - це проміжок часу після виникнення спору у публічно-правових відносинах, протягом якого особа має право звернутися до адміністративного суду із заявою за вирішенням цього спору і захистом своїх прав, свобод чи інтересів. При цьому перебіг такого строку починається з дня, коли особа дізналася або повинна була дізнатися про порушення своїх прав, свобод чи інтересів.

Відтак, на думку суду, для визначення початку перебігу строку для звернення до суду необхідно встановити час коли позивач дізнався або повинен був дізнатись про порушення своїх прав, свобод та інтересів. Позивачу недостатньо лише послатись на необізнаність про порушення його прав, свобод та інтересів; при зверненні до суду він повинен довести той факт, що він не міг дізнатися про порушення свого права й саме із цієї причини не звернувся за його захистом до суду протягом шести місяців від дати порушення його прав, свобод чи інтересів чи в інший визначений законом строк звернення до суду. В той же час, триваюча пасивна поведінка такої особи не свідчить про дотримання строку звернення до суду з урахуванням наявної у неї можливості знати про стан своїх прав, свобод та інтересів.

Окрім того, Європейський суд з прав людини, юрисдикція якого поширюється на всі питання тлумачення і застосування Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року (пункт 1 статті 32 зазначеної Конвенції), наголошує, що позовна давність - це законне право правопорушника уникнути переслідування або притягнення до суду після закінчення певного періоду після скоєння правопорушення. Застосування строків позовної давності має кілька важливих цілей, а саме: забезпечувати юридичну визначеність і остаточність, захищати потенційних відповідачів від прострочених позовів, та запобігати несправедливості, яка може статися в разі, якщо суди будуть змушені вирішувати справи про події, що мали місце у далекому минулому, спираючись на докази, які вже, можливо, втратили достовірність і повноту із плином часу (пункт 51 рішення від 22.10.1996 за заявами N 22083/93, 22095/93 у справі «Стаббінгс та інші проти Сполученого Королівства», пункт 570

рішення від 20.09.2011 за заявою у справі «ВАТ «Нафтова компанія «Юкос» проти Росії»).

Суд наголошує на тому, що встановлення строків звернення до суду з відповідними позовними заявами законом передбачено з метою дисциплінування учасників адміністративного судочинства та своєчасного виконання ними, передбачених КАС України, певних процесуальних дій. Інститут строків в адміністративному процесі сприяє досягненню юридичної визначеності у публічно-правових відносинах, а також стимулює учасників адміністративного процесу добросовісно ставитися до виконання своїх обов'язків.

Отже, право на звернення до суду не є абсолютним і може бути обмеженим, в тому числі і встановленням строків для звернення до суду, якими чинне законодавство обмежує звернення до суду за захистом прав, свобод та інтересів. Це, насамперед, обумовлено специфікою соціальних спорів, які розглядаються в порядку адміністративного судочинства, а запровадження таких строків обумовлене досягненням юридичної визначеності у публічно-правових відносинах. Ці строки обмежують час, протягом якого такі правовідносини можуть вважатися спірними. Після їх завершення, якщо ніхто не звернувся до суду за вирішенням спору, відносини стають стабільними.

Рішенням Конституційного Суду України від 13.12.2011 №17-рп/2011 визначено, що держава може встановленням відповідних процесуальних строків обмежувати строк звернення до суду, що не впливає на зміст та обсяг конституційного права на судовий захист і доступ до правосуддя.

Поважними причинами визнаються лише ті обставини, які були чи об'єктивно є непереборними, тобто не залежать від волевиявлення особи, що звернулась з позовом, пов'язані з дійсно істотними обставинами, перешкодами чи труднощами, що унеможливили своєчасне звернення до суду. Такі обставини мають бути підтверджені відповідними та належними доказами.

Суд зазначає, що загальне правило щодо необхідності вчинення особою активних дій з метою призначення, перерахунку, переведення з одного виду пенсії на інший чи з'ясування видів та розміру складових, які враховані при розрахунку пенсії шляхом подання відповідних заяв визначено Законом № 1058-IV (зокрема, статті 44, 45) та Порядком подання та оформлення документів для призначення (перерахунку) пенсій відповідно до Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування», затвердженим постановою Правління Пенсійного фонду України від 25.11.2005 № 22-1 (далі - Порядок № 22-1).

Так, згідно із статтями 42, 44, 45 Закону № 1058-IV призначення, перерахунок та поновлення виплати раніше призначеної пенсії, а також переведення з одного виду пенсії на інший здійснюється територіальним органом ПФУ за заявою особи, яка має право на призначення, перерахунок, перехід з одного виду пенсії на інший чи поновлення відповідної пенсії.

Зокрема згідно із пунктом 4.1 Порядку № 22-1 орган, що призначає пенсію, розглядає питання про призначення пенсії, перерахунок та поновлення виплати раніше призначеної пенсії, а також про переведення з одного виду пенсії на інший при зверненні особи з відповідною заявою.

У разі звернення пенсіонера видається виписка з розпорядження про призначення (перерахунок) пенсії з інформацією про періоди страхового стажу та заробітної плати (доходу), яка врахована при розрахунку пенсії (пункт 4.9 вказаного Порядку № 22-1).

При вирішенні питання щодо дотримання строку звернення до адміністративного суду необхідно чітко диференціювати поняття «дізнався» та «повинен був дізнатись».

Так, під поняттям «дізнався» необхідно розуміти конкретний час, момент, факт настання обізнаності особи щодо порушених її прав, свобод та інтересів.

Велика Палата Верховного Суду у постанові від 24.12.2020 у справі № 510/1286/16-а вказала на те, що у спорах, що виникають з органами Пенсійного фонду України, особа може дізнатися, що її права порушені, зокрема, при отриманні від органу Пенсійного фонду

України відповіді (листа-відповіді, листа-роз'яснення) на надісланий запит щодо розміру пенсії, нормативно-правових документів (про правильність/помилковість нарахування розміру пенсії, своєчасність/несвоєчасність її перерахунку), на підставі яких був здійснений саме такий розрахунок.

Поняття «повинен був дізнатися» необхідно розуміти як неможливість незнання, високу вірогідність, можливість дізнатися про порушення своїх прав. Зокрема, особа має можливість дізнатися про порушення своїх прав, якщо їй відомо про обставини прийняття рішення чи вчинення дій і у неї відсутні перешкоди для того, щоб дізнатися про те, яке рішення прийняте або які дії вчинені (постанова Верховного Суду від 21.02.2020 №340/1019/19).

Суд наголошує на тому, що пенсія є щомісячним періодичним платежем, а тому в будь-якому разі особі стало відомо про її припинення. Отже, така особа має реальну, об'єктивну можливість виявити належну зацікавленість та вчинити активні дії з метою отримання інформації про рішення, на підставі якого було здійснено припинення пенсії.

Таким чином, з дня припинення пенсійної виплати особою вважається такою, що повинна була дізнатися про порушення своїх прав, свобод чи законних інтересів. Винятком з цього правила є випадок, коли така особа без зайвих зволікань, в розумний строк після припинення пенсійної виплати звернулася до пенсійного органу із заявою про надання їй інформації про підстави припинення виплати пенсії. В такому випадку особа вважається такою, що дізналась про порушення її прав при отриманні від пенсійного органу відповіді на подану нею заяву.

Зазначена правова позиція викладена у постанові Верховного Суду від 31 березня 2021 року у справі № 240/12017/19.

З огляду на викладені обставини, суд приходить висновку, що позивач про порушення свого права повинен був дізнатися з дня припинення виплати пенсії, отже ще у червні 2017 року, однак з даним позовом позивач звернувся до суду лише у вересня 2021 року, чим порушив шестимісячний строк звернення до суду з даним позовом.

Приписами ч. 1 ст. 123 Кодексу адміністративного судочинства України передбачено, що у разі подання особою позову після закінчення строків, установлених законом, без заяви про поновлення пропущеного строку звернення до адміністративного суду, або якщо підстави, вказані нею у заяві, визнані судом неповажними, позов залишається без руху. При цьому протягом десяти днів з дня вручення ухвали особа має право звернутися до суду з заявою про поновлення строку звернення до адміністративного суду або вказати інші підстави для поновлення строку.

Згідно ч. 6 ст. 161 Кодексу адміністративного судочинства України у разі пропуску строку звернення до адміністративного суду позивач зобов'язаний додати до позову заяву про поновлення цього строку та докази поважності причин його пропуску.

З огляду на викладене позивачу необхідно надати суду вмотивоване клопотання про поновлення строку звернення до суду з даним адміністративним позовом та надати докази, які підтверджують обставини викладені у клопотанні.

В зв'язку з вищенаведеним, суд вважає, що позивачем не дотримані вимоги ст.ст. 160, 161 Кодексу адміністративного судочинства України.

Відповідно до ч. 1 ст. 169 КАС України, суддя, встановивши, що позовну заяву подано без додержання вимог, встановлених статтями 160, 161 цього Кодексу, протягом п'яти днів з дня подання позовної заяви постановляє ухвалу про залишення позовної заяви без руху.

На підставі викладеного, керуючись статтями 160, 161, 169, 171, 256, 295 Кодексу адміністративного судочинства України, суд –

У Х В А Л И В:

Позовну заяву Богданової Таїсії Костянтинівни до Головного управління Пенсійного

фонду України в Донецькій області про визнання протиправною бездіяльність Головного управління Пенсійного фонду України в Донецькій області щодо невиплати пенсії Богдановій Таїсії Костянтинівні з червня 2017 року, зобов'язання Головне управління Пенсійного фонду України в Донецькій області поновити нарахування та виплату пенсії Богдановій Таїсії Костянтинівні, та виплатити заборгованість за період, починаючи з червня 2017 року - залишити без руху.

Встановити позивачу десятиденний строк з дня отримання цієї ухвали на усунення недоліків шляхом надання суду вмотивованого клопотання про поновлення строків звернення до суду з даним адміністративним позовом та доказів на підтвердження обставин викладених у клопотанні. Якщо позивач усунув недоліки позовної заяви у строк, встановлений судом, вона вважається поданою у день первинного її подання до адміністративного суду цього Кодексу.

Копія ухвали про залишення позовної заяви без руху надсилається особі, яка подала позовну заяву, не пізніше наступного дня після її постановлення.

Ухвала набирає законної сили з моменту її підписання суддею.

Суддя

В.В. Олішевська

